

MỘT SỐ NÉT KHÁI QUÁT VỀ CỘNG HOÀ NAM PHI

TS. Nguyễn Thanh Hiền*

Những năm gần đây, Nam Phi được nhắc đến như một điểm sáng về cải cách và phát triển cả về chính trị lẫn kinh tế-xã hội của châu Phi. Sự thành công của Nam Phi khiến người ta phải quan tâm chú ý đến quốc gia này. Nhằm đáp ứng phần nào nhu cầu tìm hiểu về Nam Phi hiện nay ở Việt Nam, bài viết này xin được cung cấp một số kiến thức phổ quát và thông tin cơ bản về đất nước Nam Phi qua một số mục dưới đây.

1. Đặc điểm địa lý tự nhiên

Cái tên Nam Phi đã nói trọn lên vị trí địa lý của đất nước này. Là một quốc gia thuộc loại lớn của châu lục đen, đất nước Nam Phi chiếm toàn bộ phần cực Nam của châu Phi, có diện tích 1.221.037 km², được hai đại dương bao bọc là Đại Tây Dương và Ấn Độ Dương. Nam Phi có chung đường biên giới với Namibia, Xoa Dilen, Dimbabuê, Môdămbich, Bôtxoana ở phía Bắc và với Lêxôthô ở phía Đông. Vị trí địa lý của Nam Phi có một tầm quan trọng đặc biệt, đây là chiếc cầu nối giữa Đại Tây Dương và Ấn Độ Dương, tạo nên những nét đặc trưng riêng biệt về lịch sử và phát triển kinh tế-xã hội của đất nước. Thiên nhiên đã ban cho Nam Phi được sở hữu nhiều vùng địa lý đa dạng: từ những dãy núi lớn thuộc Great Escarpment đến những sa mạc khô cằn, từ những cao nguyên đến những vùng đất canh tác phì nhiêu, từ những khu rừng nguyên sinh đến những con sông lớn và các dải cát

trắng. Nhìn tổng thể người ta thấy nơi đây có bốn vùng địa lý chính là vùng đồng cỏ thảo nguyên, vùng hoang mạc, vùng núi-cao nguyên và vùng duyên hải. Khí hậu của Nam Phi được thay đổi từ vùng này đến vùng khác, có đủ cả bốn mùa xuân, hạ, thu, đông. Vì nằm ở phía Nam của đường xích đạo nên các mùa của Nam Phi lại ngược lại so với của chúng ta. Mùa xuân được bắt đầu từ tháng 9 và hết mùa hè vào tháng 3, còn từ tháng 4 thời tiết chuyển sang thu để rồi mùa đông sẽ gối tiếp và kết thúc vào tháng 8. Nam Phi có 3 con sông lớn. Đó là sông Orange dài 2.090 km, bắt nguồn từ Lêxôthô, đổ ra Vịnh Alexander thuộc Đại Tây Dương. Con sông này đã tạo nên con đường thủy tấp nập nhất ở Nam Phi, ngoài ra nó còn cung cấp năng lượng thủy điện cho nhiều vùng nhờ các đập nước được xây dựng dọc theo sông và phục vụ cho việc tưới tiêu các vùng đất nông nghiệp của tỉnh Cape. Sông thứ hai là Vaal dài 1.207 km. Con sông thứ ba là Limpopo, dài 1.770 km, bắt nguồn gần Johannesburg, chảy về hướng Bắc rồi sang Đông-Bắc, qua Môdămbich, đổ vào Ấn Độ Dương. Con sông này còn là đường biên giới tự nhiên giữa Nam Phi và Dimbabuê.

Nam Phi tự hào là quốc gia có hệ động, thực vật đa dạng và phong phú. Các loại muông thú hoang dã như voi châu Phi, hươu cao cổ, ngựa vằn, khỉ đầu chó, cá sấu... đều có mặt ở Nam Phi. Có đến 1/10 tổng số các loài chim của thế giới sống ở Nam Phi, trong đó có loài chim đặc biệt gọi là chim *kori bustard*, lớn nhất thế giới,

* Trưởng phòng, Viện Nghiên cứu Châu Phi và Trung Đông

nặng đến 20 kg. Công viên quốc gia Kruger rất nổi tiếng của Nam Phi chính là một trong những nơi bảo tồn đời sống hoang dã của những loài chim, thú nói trên.

Nam Phi tự hào vì có những thành phố tuyệt đẹp và cực kỳ đa dạng về kiến trúc. "Kiến trúc đô thị mang tính lịch sử bao gồm từ Cape Dutch đẹp như tranh vẽ với các cột chống được trang trí hoạ tiết rườm rà, tới các kiểu biệt thự thời Victoria, các toà nhà chọc trời xây bằng xi măng và kính ở tất cả các đô thị lớn được thiết kế theo kiểu tân cổ giao duyên và bao trùm lên tất cả là kiểu kiến trúc dân cư và nông thôn" (Khám phá Nam Phi, Tài liệu của Đại sứ quán Nam Phi tại Hà Nội).

Nam Phi có thành phố - Thủ đô hành chính Pretoria với số dân 1 triệu người. Đây là thành phố của cây dạ hương, nơi có toà nhà làm việc của chính phủ Nam Phi rất nổi tiếng gọi là Khu nhà liên hợp và là nơi có trụ sở ngoại giao của nhiều nước trên thế giới. Cách Pretoria không xa lắm về phía Nam là thành phố Johannesburg lớn nhất Nam Phi với 3 triệu dân, nổi tiếng là thành phố của vàng, là trung tâm đô thị thương mại, văn hoá, nghệ thuật, thể thao. Bên cạnh Thủ đô hành chính, Nam Phi còn có Cape Town là Thủ đô lập pháp. Đây là một thành phố cảng rất đẹp (vào loại bậc nhất thế giới) và là hải cảng quan trọng nhất của Nam Phi vì nó nằm trên đường biển nối liền châu Âu với châu Á. Thành phố này có 2,35 triệu dân, là thành phố lớn thứ hai của Nam Phi. Durban là thành phố lớn thứ ba, có dân số 1,5 triệu người, cũng là một hải cảng quan trọng của Nam Phi. Thành phố này nổi tiếng bởi có cộng đồng người Ấn Độ rất đông và rất phát triển về thương mại, buôn bán. Đứng thứ tư là thành phố cảng Elizabeth có dân số 1 triệu người, là trung tâm công nghiệp quan trọng, sản xuất xe ô tô, cao su. Cái tên Elizabeth nhắc người ta nhớ đến thành phố này là nơi những người Anh di cư đầu tiên đã đặt chân đến đây và xây dựng nên.

Nam Phi là một đất nước rất giàu khoáng sản. Có thể tìm thấy ở đây những khoáng sản quan trọng như vàng, kim cương, than đá, quặng sắt, mangan, photpho, uran, bạch kim, đồng, vanadi, khí đốt. Chính việc phát hiện ra các khoáng sản như vậy đã thúc đẩy Nam Phi bước vào kỷ nguyên công nghiệp từ đầu thế kỷ XX. Có thể nói trong nửa đầu thế kỷ XX đất nước này đã sản xuất hơn một nửa số lượng vàng toàn thế giới. Nhờ có vàng, Nam Phi có thể mua được những thứ mà họ không sản xuất được và từng bước xây dựng nền công nghiệp của mình.

2. Đặc điểm dân cư, tôn giáo, giáo dục

Về dân cư:

Hiện nay Nam Phi có khoảng 46 triệu dân sinh sống và là đại diện cho nhiều chủng tộc, bộ lạc và nhiều nền văn hoá khác nhau: từ da đen, da trắng đến da màu, từ văn hoá châu Âu, châu Á đến châu Phi. Mật độ dân số là 37,8 người/km². Số dân thành thị chiếm 59,5% dân số, còn dân số nông thôn là 40,5%. Về cơ cấu giới tính, Nam Phi có 47,7% dân số là nam và 52,3% là nữ.

Người da đen chiếm số đông trong cộng đồng cư dân Nam Phi, khoảng hơn 30 triệu người, gồm nhiều sắc tộc khác nhau, trong đó có 4 sắc tộc chính là Zulu, Sotho, Xhosa và Pondo. Sử sách ghi rằng người da đen đến Nam Phi từ các vùng nằm sâu trong lục địa châu Phi và kéo dài qua nhiều thế kỷ. Các bộ lạc da đen được hình thành theo chế độ quyền hành cha truyền con nối. Mỗi bộ lạc thành lập nên vương quốc riêng của mình, sinh sống bằng nghề chăn thả gia súc và trồng trọt. Giữa các bộ tộc đã từng xảy ra những xung đột quyết liệt, gây ra tình trạng cát cứ, chia rẽ và mâu thuẫn mà cho đến ngày nay nhiều thuẫn vẫn còn tồn tại.

Người da trắng ở Nam Phi chiếm gần 14% dân số, tức khoảng hơn 6 triệu người và xuất phát từ những nguồn gốc khác nhau.

Người Boer là những người da trắng đầu tiên đến định cư ở Nam Phi (từ năm 1651), họ đa phần là các chủ trang trại, có nguồn gốc từ những người khai phá tiên phong thuộc Công ty Đông Ấn Hà Lan. Những người có nguồn gốc từ người Hà Lan như vậy hiện nay ở Nam Phi được gọi là người Africaner. Người Africaner nói ngôn ngữ Afrikaans, một dạng ngôn ngữ Hà Lan đã giản lược và được pha trộn với tiếng Pháp, tiếng Đức.

Người Anh lần đầu tiên xâm nhập vào Nam Phi bằng cách xâm chiếm vùng Cape năm 1759, từ đó hình thành nên cộng đồng nói tiếng Anh ở đây. Sau đó, năm 1820 hàng nghìn người Anh đã cập cảng Elizabeth rồi định cư ở các vùng xung quanh. Trong số người da trắng ở Nam Phi thì người gốc Anh chiếm đa số và đương nhiên tiếng Anh là ngôn ngữ của họ.

Những người gốc châu Âu khác cũng có mặt ở Nam Phi, đó là người Pháp, người Đức, người Hy Lạp, người Ý, người Bồ Đào Nha. Người Do Thái đã đến Nam Phi từ năm 1841, hiện nay họ có khoảng 110 000 người và đóng góp không ít cho đời sống kinh tế, văn hoá và giáo dục của đất nước này.

Người gốc châu Á ở Nam Phi có khoảng hơn 1 triệu người, trong đó cộng đồng người Ấn Độ đông nhất, sống tập trung chủ yếu tại thành phố Durban và khu ngoại ô của thành phố này. Cộng đồng người gốc Hoa hiện có khoảng 12.000 người, phần lớn trong số họ sống và làm việc tại Johannesburg.

Cuối cùng là người da màu hay người lai, họ là con cháu hỗn huyết của người da đen với người châu Âu và châu Á ở Nam Phi. Số người lai hiện nay lên đến khoảng gần 4 triệu, họ nói tiếng Afrikaans và cả tiếng Anh.

Các ngôn ngữ chính được dùng ở Nam Phi hiện nay bao gồm 11 loại. Đó là các thứ tiếng Afrikaans, English, Ndebele, Sepedi, Sesotho, Siswati, Xhosa, Zulu, Xitsonga, Setswana, Tshivenda, trong đó tiếng Anh là tiếng được đa phần người Nam Phi hiểu và sử dụng.

Về tôn giáo:

Khoảng 85% dân số Nam Phi theo đạo Kitô giáo, ngoài ra còn có những tôn giáo quan trọng khác như Do Thái giáo, Hồi giáo, Ấn Độ giáo (hay đạo Hindu). Những người da trắng theo Kitô giáo được phân chia theo các nhóm khác nhau: một nhóm theo Giáo hội Tân giáo Hà Lan, nhóm thứ hai theo Giáo hội Anh giáo, tiếp theo là nhóm Tin lành, nhóm Công giáo và nhóm theo Giáo hội Trưởng lão. Đối với người da đen, cho dù họ có những tôn giáo bộ lạc truyền thống dựa trên những nền tảng như thờ cúng tổ tiên và thần linh, song ngày nay đa số người da đen ở Nam Phi đều theo Kitô giáo. Ngoài những giáo phái chính kể trên, người da đen còn theo các giáo phái khác như: Giáo hội Êtiôpi, phái Tông đồ (Apostolic), Giáo phái Phục quốc Do Thái (Zionist), phái Tin lành Luther... Một hiện tượng tôn giáo truyền thống của người da đen vẫn được duy trì và khá phổ biến là tập tục tin vào Thầy Mo, tức là các vị pháp sư hay tu sĩ của các bộ lạc châu Phi mà người da đen tin rằng những vị thầy Mo đó có quyền lực siêu phàm, có thể trừ được tà ma, chữa được bệnh tật, gọi được linh hồn của người chết và đoán được vận mệnh tương lai.

Về giáo dục:

Dưới chế độ Apácthai, chính sách phân biệt chủng tộc được thể hiện cả trong giáo dục. Trẻ em da trắng được học hành đầy đủ tại các trường học vốn luôn được nhận các khoản kinh phí dồi dào, còn trẻ em da màu, đặc biệt là da đen, thì không được hưởng những điều kiện như vậy. Ước tính chỉ có khoảng 20% trẻ em da đen được đi học trong thập niên 1980. Hiện nay, tình hình đã được cải thiện rất nhiều khi chính phủ mới đưa ra Chương trình Tái thiết và Phát triển (RDP), trong đó có Chương trình xoá nạn mù chữ cho người da đen trưởng thành, Chương trình giáo dục phổ thông 9 năm bắt buộc đối với tất cả trẻ em... Nhiều trường đại học của Nam Phi ngày nay được trang bị hiện đại, đầy đủ và

được giảng dạy theo chương trình được quốc tế công nhận. Điển hình như Trường Đại học Cape Town, Trường Đại học Pretoria hay Trường Đại học Johannesburg...

3. Đặc điểm chính trị

Nam Phi là nước theo chính thể Cộng hoà Tổng thống. Theo chính thể này Tổng thống vừa là nguyên thủ quốc gia vừa là người đứng đầu bộ máy hành pháp do nhân dân trực tiếp hoặc gián tiếp bầu ra. Tổng thống ở hình thức chính thể này có quyền hành rất lớn, vì cả hai chức vụ quan trọng đều tập trung vào một người nên Tổng thống có toàn quyền trong việc quyết định nhân sự.

Hiến pháp lâm thời của Nam Phi có hiệu lực chính thức từ ngày 27/4/1994 quy định quyền hành pháp thuộc về Tổng thống, hai Phó tổng thống và Nội các gồm 27 thành viên. Quyền lập pháp được trao cho Quốc hội, còn hệ thống các toà án thì thực thi quyền tư pháp. Như vậy, bộ máy Nhà nước được xây dựng theo mô hình "tam quyền phân lập", ba quyền cơ bản là hành pháp, lập pháp và tư pháp độc lập với nhau trong một hệ thống có sự chi phối, kìm chế, đối trọng và ràng buộc lẫn nhau.

Hiến pháp lâm thời của Nam Phi cứ sau 2 năm lại được soạn thảo 1 lần, có chức năng đảm bảo việc hình thành và hoạt động của chính phủ dân chủ, chức năng bảo vệ quyền con người và những quyền cơ bản của công dân Nam Phi.

Như đã nói ở trên, Tổng thống Nam Phi là người cùng với Nội các của mình chịu trách nhiệm về quyền hành pháp. Tổng thống do Quốc hội bầu ra với nhiệm kỳ 5 năm, còn 2 Phó Tổng thống thì do đề cử bởi các đảng chính trị có ít nhất 80 nghị sỹ trong Quốc hội. Năm 1994, Nam Phi đã bầu ra vị Tổng thống người da đen đầu tiên Nelson Mandela. Sau nhiệm kỳ 5 năm, người kế nhiệm ông Nelson Mandela để trở thành Tổng thống Nam Phi trong cuộc bầu cử Quốc hội ngày 2/6/1999 là cựu

Phó tổng thống Thabo Mbeki. Đảng Đại hội dân tộc Phi (ANC) của họ đã giành chiến thắng áp đảo, đạt 65% phiếu bầu, vượt cả kỷ lục 62,5% của năm 1994 khi đảng này bầu ông Nelson Mandela.

Quốc hội của Nam Phi có hai viện là Thượng nghị viện và Hạ nghị viện. Thượng nghị viện có 90 nghị sỹ được bầu ra từ 9 tỉnh của Nam Phi với số lượng 10 nghị sỹ mỗi tỉnh. Có một điểm rất đáng ghi nhận là trong thành phần Thượng viện của Nam Phi có đến 1/3 nghị sỹ là phụ nữ. Hạ nghị viện có 400 nghị sỹ được bầu theo tỷ lệ phiếu bầu cho các đảng chính trị, trong đó 200 nghị sỹ được bầu từ cuộc bầu cử toàn quốc, số còn lại được lựa chọn từ các cuộc bầu cử của các tỉnh.

Về địa danh hành chính, từ năm 1994 đến nay, Nam Phi được chia thành 9 tỉnh bình đẳng như nhau, thay cho 4 tỉnh và 4 vùng "định cư" trước kia. Các tỉnh đó là: Western Cape, Northern Cape, North-West, Eastern Cape, Kwazulu Natal, Orange Free State, Gauteng, Eastern Transvaal và Northern Transvaal. Cùng với chính quyền Trung ương thì chính quyền của 9 tỉnh cùng phối hợp để chịu trách nhiệm quản lý hành chính và sự tự trị của mình. Các tỉnh đều có cơ quan lập pháp riêng gồm từ 30 đến 100 thành viên được bầu theo hình thức tỷ lệ với số phiếu đạt được của các đảng. Cơ quan lập pháp này lại bầu ra một Chủ tịch lãnh đạo chính quyền cấp tỉnh.

Về đảng phái chính trị, hiện nay Nam Phi có hệ thống đa đảng, có 5 đảng chính tham gia Quốc hội, cụ thể là: Đảng Đại hội Dân tộc Phi (ANC), Đảng Dân tộc, Đảng Bảo thủ, Đảng Liên minh người Phi (PAC) và Đảng Tự do, trong đó Đảng Đại hội Dân tộc Phi từ năm 1994 đến nay đã liên tục giành thắng lợi trong cả hai cuộc bầu cử Tổng thống.

ANC được thành lập từ năm 1912 và là tổ chức chính trị nổi tiếng nhất của người da đen ở Nam Phi. Năm 1960 chính quyền đương thời lúc đó (của người da trắng) đã cấm ANC hoạt động, buộc đảng này phải lui vào hoạt động bí mật và tiến hành

chiến tranh du kích chống lại chính quyền. Sau những nỗ lực đàm phán của Chủ tịch đảng là Nelson Mandela với chính quyền lệnh cấm nói trên đã được tháo bỏ vào năm 1990. Năm 1994 Chủ tịch Nelson Mandela của ANC đã trúng cử Tổng thống Nam Phi, đánh dấu một bước ngoặt lớn trong đời sống chính trị Nam Phi, mở ra một thời kỳ mới dân chủ hoá chính trị, xoá bỏ chế độ phân biệt chủng tộc tại đất nước này. Trước mắt ANC còn phải đối mặt với rất nhiều thách thức lớn, trong đó không thể không kể đến tàn dư của chủ nghĩa phân biệt chủng tộc và cuộc chiến với những tàn dư đó, hay nạn tham nhũng và nạn thất nghiệp ngày càng gia tăng. Chính quyền của ông Thabo Mbeki mặc dù vẫn kế thừa di sản của thời kỳ Tổng thống Nelson Mandela về mặt nhân sự khi vẫn duy trì nhiều vị Bộ trưởng cũ song đã có những thay đổi trong phương pháp lãnh đạo. Tổng thống Mbeki thể hiện thái độ cứng rắn hơn và cương quyết hơn khi giải quyết các vấn đề, đặc biệt là những vấn đề liên quan đến phân biệt chủng tộc, kể cả phân biệt chủng tộc ngược (ý nói đến người da trắng bị phân biệt đối xử như bình luận của phương Tây hiện nay). Tháng giêng năm 2000, Nam Phi thời ông Mbeki đã cho thông qua một điều luật quan trọng quy định mọi hình thức phân biệt đối xử chủng tộc phải bị xét xử. Sau đó, vào tháng 2 cùng năm, Ủy ban quyền con người đã ra lệnh tiến hành điều tra về nạn phân biệt chủng tộc trong giới truyền thông ở Nam Phi.

Ngoài ANC, trong Quốc hội Nam Phi còn 4 đảng khác có đại biểu của mình: Đảng Dân tộc vốn từng là đảng cầm quyền và đảng của người da trắng hiện nay do ông F.W de Klerk lãnh đạo đang mở cửa để cho mọi người sắc tộc khác nhau có thể tham gia; Đảng Bảo thủ hiện vẫn nổi tiếng là một đảng cánh hữu, chống đối mạnh mẽ chính quyền do người da đen lãnh đạo; Đảng Liên minh người Phi (PAC) được thành lập từ năm 1959 trên cơ sở phân hoá nội bộ của ANC, là đảng có quan điểm cực đoan; Đảng Tự do Inkatha (IFP) là đảng do tù trưởng của bộ lạc Zulu lãnh đạo nên luôn nhận được sự

ủng hộ mạnh mẽ của bộ lạc này, do cũng là một đảng lớn và có uy tín của cộng đồng người da đen Nam Phi nên IFP được đánh giá là đối thủ đáng gờm của ANC.

Hiện nay quốc kỳ tạm thời của Nam Phi mang trong mình đầy đủ những màu tượng trưng cho 4 đảng phái chính của Nam Phi (ANC, Đảng Dân tộc, IFP, PAC) và còn là biểu tượng cho sự hoà hợp và thống nhất giữa quá khứ với tương lai khi có hai sọc lớn màu xanh nhập thành một. Nam Phi sử dụng đồng thời cả hai bài quốc ca trong các sự kiện trọng đại: một bài là "Tiếng gọi từ Nam Phi" (của người da trắng) và bài kia là "Thượng đế phù hộ Phi châu" (của người da đen).

4. Đặc điểm kinh tế

Tổng sản phẩm quốc dân tính theo đầu người của Nam Phi năm 2000 là 9160 USD. Tổng thu nhập quốc dân cũng trong năm này là 129,2 tỷ USD (theo số liệu của RAMSES - Viện Quan hệ quốc tế Pháp, 2003). Những con số này cho thấy Nam Phi phát triển ở mức độ khá của thế giới, còn nếu so sánh với các nước trong cùng châu lục thì đây là nước phát triển nhất (Nam Phi chiếm 24,9% GDP của châu Phi năm 2003).

Nam Phi là nước có nền công nghiệp phát triển, trong đó những ngành có thế mạnh truyền thống và ở vị trí tiên phong là: công nghiệp khai khoáng (đặc biệt là khai thác vàng với sản lượng hàng năm đứng đầu thế giới, khai thác kim cương với sản lượng đứng thứ hai và chất lượng đứng đầu châu Phi, khai thác khoáng sản); công nghiệp chế tạo (luyện kim, chế tạo cơ khí các loại như máy bay, ô tô, tàu thủy, tàu hỏa..., chế tạo vật liệu xây dựng và các sản phẩm hoá chất...); công nghiệp chế biến thực phẩm, đồ uống, thuốc lá, dệt may.

Ngành đánh cá biển rất phát triển do được thiên nhiên ban phú cho một vị trí địa lý vô cùng thuận lợi, là nước tiếp giáp với cả Đại Tây Dương lẫn Ấn Độ Dương vốn là những vùng biển phong phú về hải sản. Cá biển vừa là nguồn thực phẩm dồi dào cho Nam Phi vừa là mặt hàng xuất khẩu có giá trị giúp nước này tăng thêm thu nhập.

Ngành du lịch có những bước phát triển nhảy vọt kể từ khi một nước Nam Phi "mới" được khẳng định. Những cảnh quan thiên nhiên đặc sắc cùng với nền văn hoá độc đáo, đa dạng, lại có mọi tiện nghi ăn, ở và dịch vụ đạt tiêu chuẩn quốc tế luôn là lời mời chào có sức cuốn hút đối với khách du lịch bốn phương.

Nông nghiệp giữ vị trí thứ yếu trong nền kinh tế Nam Phi. Ước tính chỉ có khoảng 17% tổng diện tích đất của nước này là thích hợp cho việc trồng trọt, trong đó các loại cây được trồng chủ yếu là lúa mì, ngô, một số cây ăn quả như cam, chanh, nho và một số cây khác như mía, bông, thuốc lá. Tuy nhiên, ngành chăn nuôi ở đây lại phát triển, đặc biệt là các loại gia súc lớn như cừu, bò, lợn.

Ngành giao thông vận tải của Nam Phi thuộc loại tốt nhất của châu Phi. Mạng lưới đường sắt và đường bộ đã được xây dựng trên khắp cả nước giúp cho việc lưu thông và kết nối các tỉnh, các thành phố được dễ dàng. Các công ty hàng không của Nam Phi đã có một mạng lưới các tuyến bay nội địa và quốc tế; hiện nay Nam Phi có 9 sân bay quốc tế.

Tóm lại, hơn 10 năm qua Nam Phi đã có những bước chuyển rất quan trọng và đạt được nhiều thành tựu cả về chính trị lẫn kinh tế - xã hội. Thành công của Nam Phi làm cho các nước châu Phi khác cảm nhận được sự bức thiết phải tạo ra ổn định chính trị, phát triển kinh tế và hội nhập quốc tế lên đến mức độ nào. Một đất nước đã từng phải trải qua rất nhiều khó khăn, phải chịu đựng nạn phân biệt chủng tộc một cách nghiệt ngã như Nam Phi giờ đây đã lật sang trang sử mới, đã trở thành điểm sáng, thành đầu tàu phát triển của cả châu lục đen. Một tương lai đầy hứa hẹn đang mở ra trước mắt Nam Phi, song để có được sự phồn thịnh thật sự và lâu dài Nam Phi còn phải đương đầu với rất nhiều trở ngại và thách thức: nghèo đói, bệnh tật, sự bất bình đẳng và mâu thuẫn sắc tộc, thất nghiệp, tội phạm và cả nạn tham nhũng. Chính quyền của Tổng thống Thabo Mbeki hiện nay đang cố gắng thực hiện một chính sách đối ngoại năng động

hơn khi tập trung sự quan tâm của mình vào các vấn đề mang tính toàn châu lục (như góp phần giải quyết các cuộc xung đột ở châu Phi, khởi xướng chương trình "Đối tác mới vì sự phát triển châu Phi" (NEPAD), bản thân ông Mbeki được bầu là chủ tịch đầu tiên của Liên minh châu Phi), đồng thời tiếp tục theo đuổi chính sách phát triển kinh tế trong nước, trước mắt tập trung vào giải quyết nạn thất nghiệp (đang ở mức 35%), phục hồi nền kinh tế do tác động của việc đầu tư nước ngoài giảm, giá vàng giảm và sự mất giá của đồng Rand (từ tháng 1 đến tháng 5 năm 2000 đồng Rand mất giá 15%).

Hy vọng rằng mọi cố gắng của chính phủ đương thời cũng như mọi nỗ lực của tất cả người dân Nam Phi sẽ làm cho đất nước này tiếp tục duy trì được vị trí tiên phong của mình trong châu lục và tăng cường vị thế trên toàn thế giới. Những lợi thế của Nam Phi sẽ tiếp tục mở ra nhiều cơ hội hợp tác cho các nước nói chung và Việt Nam nói riêng trong thế kỷ XXI này.

Tài liệu tham khảo

1. Trịnh Huy Hoá (biên dịch), *Đối thoại với các nền văn hoá: Nam Phi*, Nxb Trẻ, TP Hồ Chí Minh, 2005
2. Cao Văn Liên, *Tìm hiểu các nước và các hình thức nhà nước trên thế giới*, Nxb. Thanh niên, TP Hồ Chí Minh, 2003
3. Nguyễn Văn Sang (biên dịch), *Các quốc gia trên thế giới: Châu Phi*, Nxb Trẻ, TP Hồ Chí Minh, 2004
4. Một số tài liệu do Đại sứ quán Nam Phi tại Hà Nội cung cấp như: *Khám phá Nam Phi, Cẩm nang thương mại Nam Phi, Cẩm nang về giáo dục đại học ở Nam Phi*
5. Một số thông tin trên mạng Internet: *Google.com hay Iafrika.com*
6. Philippe Lemarchand (chủ biên), *L'Afrique et l'Europe, Atlas du XXe siècle*, éditions Complex, 1994
7. Thierry de Montbrial, Philippe Moreau Defarges (chủ biên), *RAMSES- Viện Quan hệ quốc tế Pháp*, Ed. DUNOD, (các năm 2000, 2001, 2002, 2003, 2004)